

21.5.2026

Kansainväliset rahoitusasiat-yksikkö

Kristina Sarjo

Lausunto verojaostolle Suomen jäsenosuuden korottamisesta Kansainvälisessä valuuttarahastossa ja Suomen Pankille myönnettävästä valtioneuvoston Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenosuuden käytöstä mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta, NAB-järjestelyn vakuudeksi sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle annettavan lainan vakuudeksi (HE 88/2026 vp)

Esityksen tausta

Kansainvälisen valuuttarahaston päämääränä on edistää jäsenmaidensa taloudellista kehitystä ja vakaita valuuttaoloja. Kansainvälinen valuuttarahasto voi myöntää jäsenmaille tilapäistä luottoa ulkomaisen maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Kansainvälisen valuuttarahaston rahoitus perustuu jäsenosuuksiin, joiden koko heijastaa jäsenmaan suhteellista asemaa maailmantaloudessa. Jäsenosuudet määritellään Kansainvälisellä valuuttarahaston omassa tilivaluutassa, erityisinä nosto-oikeuksina (SDR).

Jäsenosuuksien lisäksi Kansainvälinen valuuttarahasto käyttää tarvittaessa myös muita rahoituskeinoja, kuten NAB-järjestelyä sekä kahdenvälisiä lainoja. NAB-järjestelyn tarkoituksena on täydentää valuuttarahaston resursseja silloin, kun jäsenosuuksiin perustuvat resurssit ovat riittämättömät vastaamaan jäsenistön rahoitustarpeisiin, kuten vakavissa talouskriiseissä. Jäsenosuuden ja NAB-järjestelyn lisäksi Suomella, kuten monilla kehittyneillä mailla, oli varajärjestelynä kahdenvälinen lainasopimus Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa.

Kansainvälisen valuuttarahaston resurssipohjaa tarkastellaan säännöllisin välein. Resurssitarvetta on käsitelty valuuttarahaston toimintaa linjaavassa Kansainvälisessä valuutta- ja rahoituskomiteassa (*IMFC*). Jäsenmaiden enemmistö tuki vuoden 2023 lokakuussa valuuttarahaston kokonaisresurssien säilyttämistä nykyisellä tasolla siten, että jäsenmaiden jäsenosuuksien suhteelliset osuudet eivät muutu. Turvatakseen valuuttarahaston rahoituskapasiteetin valuuttarahaston hallintoneuvosto päätti 15.12.2023 16. jäsenosuustarkistuksen yhteydessä, että jäsenmaiden jäsenosuuksia korotetaan 50 prosentilla jäsenmaiden nykyisten jäsenosuuksien suhteessa. Samalla kun jäsenosuuksia korotetaan, NAB-järjestelyä pienennetään. Siirtymäajaksi kiintiöiden korotuksen ja NAB-järjestelyn pienentämisen voimaantulomiseen asti jäsenmaita on pyydetty harkitsemaan uusia kahdenvälisiä lainoja, millä varaudutaan siihen, että jäsenmaat eivät saa kotimaisia

hyväksymisprosesseja tehtyä ja jäsenosuuksien korotus ja NAB-järjestelyn pienentäminen viivästyvät.

Jäsenosuuksiin perustuva rahoitus on Kansainvälisen valuuttarahaston perusrahoitusmalli. Kaikki jäsenmaat maksavat jäsenosuuden, joten jäsenosuuksiin perustuva rahoitus takaa laajimman mahdollisen taakanjaon jäsenmaiden kesken. Jäsenosuuskorotuksen myötä valuuttarahaston riippuvuus lainavaroista pienenee.

Kansainvälisen valuuttarahaston rahoituskapasiteetin säilyttämisellä riittävällä tasolla mahdollistetaan se, että valuuttarahasto pystyy vastaamaan maksutaseongelmiin joutuvien jäsenmaidensa rahoitustarpeisiin. Tavoitteena on varmistaa valuuttarahaston rooli kansainvälisen rahoitusturvaverkon keskiössä ja maailmantalouden vakauden ja kestävän kasvun edistämisessä.

Suomen jäsenyys ja jäsenyyden rahoitus

Suomi on ollut Kansainvälisen valuuttarahaston jäsen vuodesta 1948 lähtien. Suomen valtio on sopimusosapuoli Kansainväliseen valuuttarahastoon nähden. Toimivalta jäsenosuuden käytön, rahoituksen ja yhteydenpidon osalta on Suomen sisäisesti delegoitu vuonna 1969 lailla Suomen Pankille. Jäsenosuuden osalta valtioneuvosto päätti vuonna 1969 siitä, että valuuttarahaston jäsenosuus siirretään kokonaisuudessaan Suomen Pankin tileihin ja että Suomen Pankki ottaa vastatakseen jäsenosuuden käytön ja rahoittamisen. Suomen Pankki on tästä lähtien suorittanut jäsenosuuksien korotusten maksut, eikä valuuttarahaston jäsenosuudesta ole aiheutunut menoja valtiolle. Vuonna 1977 saatettiin lailla voimaan Kansainvälistä valuuttarahastoa koskevan sopimuksen eräiden muutosten hyväksyminen. Suomen Pankin tehtävät ja toimiminen Kansainvälisessä valuuttarahastossa pidettiin siinä ennallaan.

Suomen Pankki on valmis jatkamaan aiempaa menettelyä ja suorittamaan valtion puolesta 16. yleiseen jäsenosuustarkistukseen liittyvän jäsenosuuden korotuksen, mutta se samalla edellyttää sitoumusta siitä, että Suomen valtio vastaa edelleen jäsenosuuden korotuksesta ja sen käytöstä mahdollisesti aiheutuvista tappioista. Suomen Pankin asema ja tehtävät on määritelty laissa Suomen Pankista. Lain 7 §:n mukaan Suomen Pankilla on oltava luotonannossaan riittävät vakuudet. Tämän vuoksi Suomen Pankille on myönnetty valtioneuvoston Kansainvälisen valuuttarahaston rahoituksesta mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta. Suomen Pankki on hoitanut Suomen osuutta Kansainvälisen valuuttarahaston rahoituksesta vuodesta 1969.

HE 88/2026 vp pääkohdat

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa korotettaisiin 2 410, 6 miljoonasta erityisestä nosto-oikeudesta

3 615,9 miljoonaa erityiseen nosto-oikeuteen Suomen Pankin varoilla ja että valtioneuvosto voisi myöntää vastavakuuksia vaatimatta 3615,9 miljoonan erityisen nosto-oikeuden suuruisen valtioneuvoston Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenosuuden käytöstä Suomen Pankille mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että valtioneuvosto voisi, vastavakuuksia vaatimatta, myöntää Suomen Pankille 1898,41 miljoonan erityisen nosto-oikeuden suuruisen valtioneuvoston NAB-järjestelyn vakuudeksi sekä 1,62 miljardin euron suuruisen valtioneuvoston Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehtävästä kahdenvälisestä lainasopimuksesta mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta.

Samalla ehdotetaan, että aiemmat jäsenosuuksiin, NAB-järjestelyyn sekä kahdenväliseen lainaan liittyvät Suomen Pankille myönnetty valtiontakuu kumottaisiin.

Valtion näkökulmasta kyse on kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä PeL 94 §:n 1 momentin nojalla sekä valtiontakuu myöntämisestä PeL 82 §:n 2 momentin nojalla, joihin tällä hallituksen esityksellä haetaan eduskunnan suostumusta.

Valtiontakuu Suomen Pankille

Suomen Pankille myönnettyjen valtiontakuiden kokonaismäärä olisi aluksi 7,6 miljardia euroa. Kun jäsenosuuden korotus ja NAB-järjestelyn pienentäminen tulisivat voimaan ja Kansainvälisen valuuttarahaston ja Suomen Pankin kahdenvälisen lainasopimus raukeaisi, Suomen Pankille annettujen valtiontakuiden määrä pienenesi noin 700 miljoonaa euroa. Näiden muutosten jälkeen Suomen Pankille annetut valtiontakuu olisivat yhteensä noin 6,9 miljardia euroa.

Valtion korvausvastuun toteutumista voidaan pitää hyvin epätodennäköisenä, koska valuuttarahastolla on ensisijaisen velkojan asema. Korvausvastuu ei ole tähän mennessä toteutunut kertaakaan.

Kansainvälinen ja kansallinen voimaantulo

Kansainvälisen valuuttarahaston 16. jäsenosuustarkistuksen mukainen jäsenosuuksien korotuksen voimaantulo edellyttää, että jäsenmaat, joiden yhteenlaskettu osuus jäsenosuuksien kokonaismäärästä on vähintään 85 prosenttia, ovat ilmoittaneet valuuttarahastolle kansallisen hyväksymisensä jäsenosuutensa korottamiselle ja NAB-lainanantajat, joiden osuus luottositoumuksista on vähintään 90 prosenttia, ovat hyväksyneet NAB-järjestelyn pienentämisen. Lisäksi edellytetään, että jäsenmaa on maksanut jäsenosuutensa korotuksen. Tavoitteena oli, että jäsenosuuskorotus olisi astunut voimaan vuoden 2024 loppuun mennessä. Sittenkin määräaika kansalliselle hyväksymiselle on jatkettu, koska tarvittavaa määrääenemmistöä ei ollut vielä siihen mennessä saavutettu. Uusi määräaika on 15.11.2026.

Valtiontakuu jäsenosuudelle ja NAB-järjestelylle on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun eduskunta on ne hyväksynyt ja valtioneuvosto on tehnyt asiaa koskevat päätökset, ja kun valuuttarahaston hallintoneuvoston määrittämät edellytykset jäsenosuuksien korotuksen ja NAB-järjestelyn pienentämisen voimaantulolle ovat toteutuneet.

Kahdenvälistä lainasopimusta koskeva valtiontakuu on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt ja valtioneuvosto on tehnyt asiaa koskevan päätöksen.